

## Nya former för villkorlig frigivning i Sverige.

Av Kanslirådet HJALMAR NYMAN.

---

**N**u gällande lag om villkorlig frigivning är dagtecknad den 26 juni 1906. Denna lag innebär, att den som undergår straffarbete på viss tid eller fängelse kan fakultativt frigivas före strafflidens slut utan att dock därvid erhålla fullständig frihet, i det att han är underkastad särskild tillsyn under en prøvotid motsvarande den återstående strafftiden, dock minst ett år. Om han under prøvotiden ej för ett ordentligt och ostraffligt leverne, ej undviker skadligt umgänge, icke bemödar sig om utväg till försörjning på lovligt sätt eller icke ställer sig till efterrättelse de ordningsföreskrifter, som meddelas för hans övervakande, kan varning tilldelas honom eller den villkorligt medgivna friheten återkallas. Likaså förverkas friheten, om han under prøvotiden dömes till straffarbete eller fängelse eller också häktas för brott och sedermera dömes till sådant straff för brottet. I dessa fall intages han ånyo i fängvårdsanstalt för att utstå den del av straffet, som vid frigivningen icke var verkställd.

Förutsättning för villkorlig frigivning var enligt lagens ursprungliga lydelse, att den dömde undergått straff i minst två år och att den utståndna strafftiden utgjorde minst två tredjedelar av straffet. I dessa regler har genom lag den 28 juni 1918 gjorts den ändringen, att den tid av minst två år, under vilken frihetsstraffet skall ha verkställts, förkortats till ett år. Villkorlig frigivning kan därför enligt nu gällande bestämmelser komma dem tillgodo som ådömts

frihetsstraff överstigande ett år. Förutsättning för villkorlig frigivning är vidare, att omständigheterna göra sannolikt att den dömda skall på fri fot förhålla sig väl. I fråga, huruvida villkorlig frigivning må medgivas, skall tagas i betraktande: beskaffenheten av det brott varför bestraffning ålagts, orsakerna till brottet och omständigheterna vid detsamma, den dömdes tidigare vandel, uppförandet under fängelse tiden och vad för övrigt kan lända till upplysning om hans sinnesriktning vid den tid då frigivning ifrågasättes, de förhållanden i vilka den dömda skulle komma att försättas efter frigivningen, huruvida beskydd erbjudes av enskild person, förening eller på annat sätt eller om ändock finnes grundad utsikt till lovlig utkomst. Villkorlig frigivning må endast äga rum med fångens begivande.

Om villkorlig frigivning förordnar Konungen, som jämväl föreskriver den frigivne att under prøvotiden vistas å viss ort och, om så finnes lämpligt, äger meddela ytterligare föreskrifter för honom att iakttagas under prøvotiden. Framställning om frigivning göres hos fångvårdsstyrelsen, som överlämnar framställningen till Konungen jämte eget yttrande.

Tillsyningsman skulle enligt lagens ursprungliga lydelse vara på landet länsman och i stad polismästare eller, där sådan ej finnes, stadsfiskal. Dock kunde i stället annan tjänlig person av länsstyrelse förordnas för viss ort eller, där det av frigivningsbeslutet eller eljest av omständigheterna föranleddes, för visst fall. Efter lagändring den 28 juni 1918 gäller, att tillsyningsman skall för varje fall förordnas av länsstyrelse och att, om ej annan person finnes vara därtill lämplig och villig, på landet landsfiskal och i stad polismästare och stadsfiskal äro pliktiga att mottaga sådant förordnande.

För den, som villkorligt frigives, utfärdar fångvårdsstyrelsen frihetspass, däri, såvitt icke i beslutet om frigivning är annorlunda stadgat, förelägges honom: att begiva sig till den ort, inom vilken han skall äga att under prøvotiden vistas, och efter framkomsten till påteckning upp-

visa passet hos den, som skall utöva tillsyn över honom, allt i enlighet med de närmare föreskrifter som i passet meddelas; att hos tillsyningsmannen göra anmälan om bostad samt ombyte därav; att vid påfordran inställa sig hos tillsyningsmannen samt angående sin sysselsättning och övriga förhållanden lämna de upplysningar, som av denne äskas; samt att ej utan särskilt skriftligt medgivande uppehålla sig utom den anvisade vistelseorten.

Villkorlig frigivning kan ej givas livstidsfångar.

Under perioden 1907—1936 har antalet villkorliga frigivningar varit 2.284, därav 2.080 män och 204 kvinnor. Erfarenheterna av institutet villkorlig frigivning måste betecknas såsom goda, då allenast 48 personer eller 2,1 % av hela antalet villkorligt frigivna förverkat den villkorligt medgivna friheten antingen på grund av begånget brott eller eljest genom åsidosättande av de skyldigheter som ålegat dem.

Med ett den 30 september 1938 dagtecknat betänkande hava inom justitiedepartementet tillkallade sakkunniga överlämnat ett förslag till lag om villkorlig frigivning m. m.

I sitt arbete »Principerna för en strafflagsreform« föreslog professor *Thyrén* att vid sidan av den nuvarande formen av villkorlig frigivning, vilken han betecknade såsom belönande straffavkortning, skulle ställas en annan form av villkorlig frigivning med uppgift att utgöra ett sätt för anordnande av en övergångsbehandling efter själva frihetsstraffet och före den fullständiga friheten. Belönande straffavkortning och övergångsbehandling borde uppfattas såsom två var för sig nyttiga institut, vilka vilade på olika grunder och icke borde sammanblandas utan utföras oberoende av varandra. Belönande straffavkortning borde inskränkas till de fångar, som gjorde sig särskilt förtjänta därav. Den skulle tjäna såsom sporre och disciplinmedel under strafftiden. Övergångsbehandling åter borde, utan undantag, gälla alla fångar, som undergått det för svåra brott i allmänhet avsedda långvariga frihetsstraffet och allra minst

urakllåtas i fråga om de mest svårskötta brottslingarna. Av strafftiden skulle, oberoende av den belönande straffavkortningen, en viss en gång för alla bestämd tid, ett år, såsom obligat straffavkortning avskiljas från strafftiden och verkställas endast i händelse den frigivne visade dåligt uppförande.

Med utgångspunkt från denna tanke föreslog *Thyrén* i Förberedande utkast till strafflag, allmänna delen, vilket utkom år 1916, följande bestämmelser:

Har någon blivit dömd till frihetsstraff på viss tid icke under sex år och har han så stor del av straffet undergått, att endast ett år återstår av den ådömda strafftiden; då skall han villkorligen frigivas.

Synes efter omständigheterna sannolikt, att den, som sådant straff undergår, skall på fri fot förhålla sig laglydigt; då må villkorlig frigivning kunna ske före tid, som nu sagt är, dock ej förr än hälften av det ådömda straffet avtjänats. (12 kap. 1 §).

Prövotiden skulle enligt *Thyréns* förslag vara tre år.

Strafflagskommissionen upptog i sitt år 1923 avgivna förslag till strafflag, allmänna delen, de av *Thyrén* framförda synpunkterna samt föreslog, att den belönande villkorliga frigivningen ä ena sidan samt övergångsbehandling och därmed förenad obligat straffavkortning å andra sidan skulle behandlas såsom skilda institut med benämningarna villkorlig frigivning resp. villkorlig utskrivning.

Förutsättning för villkorlig frigivning skulle enligt kommissionens förslag vara bl. a., att omständigheterna gjorde sannolikt att den dömda skulle på fri fot förhålla sig väl. Där det ådömda straffet vore frihetsstraff på kortare tid än fyra år, skulle han kunna villkorligt frigivas, då han avtjänat två tredjedelar av straffet, dock minst ett år. Där det ådömda straffet vore frihetsstraff på viss tid, icke under fyra år, skulle villkorlig frigivning kunna ske då hälften av straffet, dock minst tre år, avtjänats.

Villkorlig utskrivning åter skulle obligatoriskt tillämpas, när någon som blivit dömd till straffarbete på viss tid (enligt kommissionens förslag kunde ej dömas till straffarbete på kortare tid än fyra år) eller till arrest på viss tid, icke under fyra år, undergått så stor del av straffet att endast ett år återstode av den ådömda strafftiden.

För villkorlig utskrivning skulle icke erfordras ansökan eller samtycke av den dömd. Ej heller skulle ansökan eller samtycke krävas för villkorlig frigivning. Att såsom förutsättning för villkorlig frigivning stadga den dömdes begivande vore enligt kommissionens uppfattning varken påkallat av något praktiskt behov eller eljest lämpligt. Den villkorliga frigivningen utgjorde ett i lag reglerat straffverkställighetsinstitut, vars användning icke borde bero på den dömdes medgivande.

Såväl villkorligt frigiven som villkorligt utskriven skulle stå under tillsyn under viss prøvotid. Dennas längd föreslogs till tre år utom vid villkorlig frigivning av person, som dömts till frihetsstraff på kortare tid än fyra år, i vilket fall nämligen prøvotiden skulle räcka ett år.

I direktiven för de sakkunniga, som angivit det förslag, varom nu är fråga uttalades, att det borde undersökas, huruvida icke lättnader skulle kunna åvägabringas i förutsättningarna för vinnande av villkorlig frigivning samt att det även borde övervägas huruvida icke villkorlig frigivning eller utskrivning skulle kunna införas såsom ett normalt sista led i straffverkställigheten och en övergång till den fulla friheten.

De sakkunniga hava i sitt betänkande framhållit, att användningen av den villkorliga frigivningen varit i avsevärd grad begränsad, främst genom den i fråga om strafftiden gällande förutsättningen, att den tid under vilken straffet verkställts skall utgöra minst ett år men även genom bestämmelsen att omständigheterna skola göra det sannolikt att den dömd på fri fot skall förhålla sig väl. Det förtjänar därför — anse de sakkunniga — att överväga, huruvida

icke institutet skulle kunna utnyttjas för kriminalpolitiska syften i större utsträckning än för närvarande. Frågan om eftervård är otvivelaktigt mycket betydelsefull. Erfarenheten från närliggande områden ger vid handen, att anstaltsvården i allmänhet måste kompletteras med en väl ordnad efterbehandling om goda resultat skola kunna ernås. Det är ock allmänt känt, fortsätta de sakkunniga, att övergången från fängvårdsanstalt till ett liv i frihet erbjuder svårigheter ock risker för den frigivne. Tiden närmast efter frigivningen utgör för mången en kritisk tid, då han är i behov av stöd och hjälp för att icke återfalla i brott. Det är samhällets skyldighet, anse de sakkunniga, att bättre än hittills sörja för att de som underkastas frihetsstraff, därefter bliva på ett nöjaktigt sätt anpassade till livet utanför anstalten; en ändamålsenlig eftervård påkallas också i samhällets eget intresse för att förebygga, att frigivna fångar återfalla i brott eller annat asocialt levnadssätt. Sanningen av detta påstående, som tyvärr icke alltid vunnit förståelse hos statsmakterna, hava de som sysslat med fängvård fått erfarat.

De sakkunniga hava nu föreslagit dels en obligatorisk villkorlig frigivning, som skulle bliva ett led i straffverkställigheten, dels ock en fakultativ villkorlig frigivning, som närmast påminner om de nu gällande bestämmelserna om villkorlig frigivning.

Förslaget innebär i huvudsak följande: Den som undergår straffarbete på viss tid, minst sex månader, eller fängelse minst lika lång tid skall villkorligt frigivas, då  $\frac{5}{6}$  av strafftiden förflutit (obligatorisk villkorlig frigivning). Har fråga väckts att underkasta den dömda förvaring i säkerhetsanstalt, må frigivning ej ske så länge frågan är beroende på prövning. Ej heller må den frigivas som, utan att kunna dömas till förvaring, må befaras bliva vådlig för annans personliga säkerhet.

Har någon i minst ett år undergått straffarbete på viss tid eller fängelse och ha  $\frac{2}{3}$  av strafftiden förflutit, må han villkorligt frigivas. Därvid förutsättes dock, att det med fog

kan antagas, att han efter frigivningen skall förhålla sig väl och att hänsyn till den allmänna laglydnaden ej påkallar att straffet fortsättes (avser väl att uttrycka allmänna preventiva synpunkter). Har någon undergått sådant straff i minst tre år, må, om särskilda skäl därtill äro, frigivning äga rum redan då hälften av strafftiden förflutit. Vid prövning av fakultativ villkorlig frigivning skall tagas i betraktande: den dömdes tidigare vandel, hans beredvillighet att ersätta genom brottet uppkommen skada, hans uppförande under fängelseiden och sinnesriktning vid den tid, då frigivning ifrågasättes, samt hans utkomstmöjligheter och levnadsförhållanden i övrigt efter frigivningen. Från fakultativ villkorlig frigivning ha de sakkunniga undantagit livstidsfångar, enär det med hänsyn till allmänpreventionen synes betänkligt att på detta sätt ange en allmän regel för livstidsstraffets längd.

Rätten att besluta om villkorlig frigivning är såsom förut nämnts enligt nu gällande lag förbehållen Konungen. Vid förslaget obligatoriska villkorliga frigivning är det uppenbart obehöfligt att bibehålla denna anordning. Beslutanderätten härutinnan har i förslaget överlämnats till fängvårdsanstaltens styresman. Förekommer anledning att befara att någon skall bliva vådlig för annans personliga säkerhet, skall styresmannen dock i god tid hänskjuta frågan om hans frigivning till fängvårdsstyrelsens prövning. Sker ej frigivning skall styrelsen minst var sjätte månad ånyo företaga sådan prövning. Fakultativ villkorlig frigivning beslutas på samma sätt som nu.

Såsom påtryckningsmedel för att förmå den frigivne att underkasta sig tillsyn och efterkomma föreskrifter samt att överhuvudtaget göra sitt bästa för att under den kritiska tiden närmast efter frigivningen föra ett oklanderligt levnads-sätt tjäna det hol, som den återstående delen av straffet utgör. Beslutet om villkorlig frigivning skall därför enligt förslaget innehålla, att på den frigivnes uppförande under prövotiden skall bero huruvida straffet skall fortsättas.

Prövotiden är lika med den vid frigivningen återstående strafftiden, dock minst ett år.

Den frigivne skall stå under tillsyn av en tillsynsman, som utses av fängvårdsanstaltens styresman (nu är det länsstyrelse som utser sådan) oavsett om villkorlig frigivning är obligatorisk eller fakultativ. Det åligger den frigivne att hålla tillsynsmannen underrättad om sin bostad och arbetsanställning, att ej byta bostad eller lämna anställning utan dessförinnan hava inhämtat hans råd samt på kallelse inställa sig hos honom och i övrigt efter hans anvisningar upprätthålla förbindelse med honom. Tillsynen skall stå under inseeende av en statens skyddskonsulent i det distrikt, där den frigivne vistas.

Då genom den föreslagna lagen en del av fångvården kommer att flyttas utanför fängelsets murar, hava de sakkunniga tänkt sig, att skyddsarbetet för de frigivna bör givas en fastare form. Dessa skyddskonsulenter skulle jämväl ha att bestyra med värden av de villkorligt dömda (se tidskriften 1938 sid. 119). En effektiv konsulentorganisation är oumbärlig för att ändamålet med de föreslagna reformerna beträffande villkorlig dom och villkorlig frigivning skall kunna uppnås liksom för att en rationell eftervård för övriga frigivna skall komma till stånd. Det föreslås därför inrättandet av 17 skyddskonsulentdistrikt med en statlig skyddskonsulent i varje distrikt och därtill en, såsom bisyssla avsedd, sådan befatning för Gotland. Skyddskonsulenterna skulle erhålla en avlöning av 5.652 kronor per år samt tillsättas av fängvårdsstyrelsen, under vilken myndighet de dessutom skulle lyda.

Den frigivne skall under prövotiden föra ett ordentligt, arbetsamt och nyktert levnadssätt. Där så prövas ändamålsenligt för att avhålla honom från att begå brott, må styresmannen i samband med frigivningen särskilt föreskriva den frigivne att

- a) vistas å angiven ort eller icke uppehålla sig å viss ort,
- b) underkasta sig inskränkning i förfogandet över arbetsförtjänst eller andra tillgångar,



- c) sköta anvisat arbete eller anställning, eller
- d) begagna anvisad bostad eller vistas i anvisat hem.

Förloppet av eftervården tänka sig de sakkunniga på följande sätt:

Konsulenten bör tid efter annan besöka fängelset för att därigenom redan på ett tidigt stadium vinna personlig kännedom om fångarna och om deras planer efter frigivningen. Eftervården kan därigenom börja omedelbart efter frigivningen, vilket ur behandlingssynpunkt uppenbarligen är önskvärt.

För fångar som skola villkorligt frigivas bör tillsynsman utses i god tid. Även denne bör redan före frigivningen skaffa sig kännedom om den dömdes person, levnadsförhållanden, arbetsförmåga och utsikter till försörjning efter frigivningen. Det är lämpligt, att han för detta ändamål besöker fångvårdsanstalten och samtalar med den dömd. Det torde nämligen vara betydligt lättare för tillsynsmannen att vinna sin skyddslings förtroende, om han uppsöker denne och talar med honom, medan han ännu är kvar i fängelset, än då han redan återvunnit friheten och tillsynsmannens inträde i hans tillvaro kan synas honom innebära ett ingrepp i hans frihet. Om emellertid tillsynsmannen bor så avlägset från fångvårdsanstalten, att det icke rimligen kan begäras att han reser dit, måste han på annat sätt söka erhålla kunskap om sin skyddslings personliga förhållanden. Lämpligast är i så fall, att han i första hand vänder sig till konsulenten, som genom sin samverkan med styresmannen och anstaltsnämnden bör ha fått god kännedom om den intagne. I varje fall bör konsulenten vara i stånd att meddela tillsynsmannen erforderliga anvisningar om hur denne skall kunna inhämta ytterligare upplysningar. Tillsynsmannen bör emellertid icke inskränka sig till att på detta sätt skaffa sig kunskap om den intagnes person. Han bör också redan innan den intagne frigives, i samråd med konsulenten, vidtaga förberedande åtgärder för att den

intagne efter frigivningen skall kunna föra ett skötsamt liv.

Där så prövas ändamålsenligt för att avhålla villkorligt frigiven från att begå brott, bör styresmannen i samråd med anstaltsnämnd (sådan finnes inrättad vid vissa större fängelser; se denna tidskrift 1935 sid. 275) och konsulent föreskriva den frigivne att vistas å angiven ort eller icke uppehålla sig å viss ort, att underkasta sig inskränkning i förfogandet över arbetsförtjänst eller andra tillgångar, att sköta anvisat arbete eller anställning eller att begagna anvisad bostad eller vistas i anvisat hem.

Det är en känd sak, att den frigivne är utsatt för särskilt stora faror omedelbart efter frigivningen. Detta beror icke blott på lockelser, som den nyvunna friheten bjuder honom mot bakgrunden av den föregående anstaltsviselsens tvång och försakelser. Härtill kommer, att dåliga kamrater till den frigivne, ej sällan bekantskaper från fängelset, ofta möta den frigivne redan utanför anstalten och draga honom med sig till en dålig miljö som kan bliva ett hinder för hans utveckling till en samhällsnyttig medborgare, även om han själv är besjälad av de bästa föresatser. Det bör för den skull ordnas så, att hans gamla kamrater icke få vetskap om frigivningen. För detta ändamål föreslå de sakkunniga en ändring i 4 § lagen den 1 juli 1898 innefattande vissa bestämmelser om beräkning av strafftid. Det föreslås, att fänge, som undergår omedelbart ådömt straffarbets- eller fängelsestraff, skall kunna frigivas ej blott som nu å dagen för strafftidens slut utan, om skäl därtill äro, i stället å någon av de tre närmast föregående eller efterföljande dagarna och att frigivningen ej såsom för närvarande måste äga rum klocken 8 f. m. Beträffande frigivning enligt huvudregeln i 1 § lagen om villkorlig frigivning innebära de föreslagna bestämmelserna, att den skall äga rum den dag, å vilken fem sjättedelar av strafftiden förflutit eller, om skäl därtill äro, å någon av de tre närmast föregående eller efterföljande dagarna. Dessa bestämmelser torde göra det möjligt att för obehöriga hemlighålla dagen

för frigivningen och på detta sätt försvåra att de omedelbart efter frigivningen påtvinga den frigivne sitt sällskap. Bestämmelserna kunna även utnyttjas för att undvika att frigiva flere fångar samtidigt, något som ofta är olämpligt. Vidare tillåta bestämmelserna, att frigivning uppskjutes, då den eljest skulle infalla å lördag eller söndag eller vid de stora helgerna, såsom jul och påsk. Sådana dagar äro ofta olämpliga såsom frigivningsdagar på grund av att de erbjuda särskilda frestelser för den frigivne; bl. a. kan påpekas att han på sådana dagar vanligen icke kan komma i arbete eller på annat sätt bliva omhändertagen. Över huvud äro bestämmelserna av värde, då det gäller att omedelbart efter anstaltsvistelsen anbringa den frigivne i ordnad sysselsättning.

Den föreslagna möjligheten att jämka dagen för frigivningen avser blott straffarbete eller omedelbart för brott ådömt fängelse eller därmed sammanlagt fängelse, vartill ådömda böter förvandlats. Det torde emellertid vara lämpligt, att klockslaget för frigivningen anpassas efter omständigheterna även då frihetsstraffet enbart består av förvandlingsstraff för böter. De sakkunniga föreslå därför, att bestämmelsen om frigivning kl. 8 f. m. i lagen den 1 juli 1898 innefattande vissa bestämmelser om beräkning av strafftid helt utgår.

Mot de sålunda föreslagna stadgandena i vad de avse en förlängning av strafftiden skulle kunna invändas, att man genom dem inkräktar på fångens rätt att frigivas å den dag, då straffet enligt verkställighetsresolutionen skall avslutas. De sakkunniga hålla emellertid före, att betydelsen av denna fångens rätt icke får överdrivas, eftersom det här gäller åtgärder för att bereda fången bättre förhållanden efter frigivningen.

Det är angeläget, att konsumenten och, då fråga är om villkorligt frigiven, tillsynsmannen, erhålla underrättelse om tiden för frigivningen. Härigenom blir det möjligt för konsumenten och tillsynsmannen att omedelbart efter frigivningen

sätte sig i förbindelse med den frigivne och laga så, att han kommer direkt från fängelset till den miljö, som på förhand ordnats för honom utan att på vägen passera några farliga mellanstationer. Om möjligt bör konsulenten eller tillsynsmannen därför möta den frigivne redan i fängvårdsanstalten för att genast följa honom till hans bostad eller arbetsplats. Om detta icke låter sig göra, bör det på annat sätt ordnas så, att den frigivne snarast möjligt kommer i förbindelse med konsulenten eller tillsynsmannen. Skall den frigivne vistas å annan ort än den där fängelset är beläget, kan det vara svårt att ordna en direkt övergång till den förberedda miljön. I sådana fall, då formlig föreskrift om vistelseort meddelats villkorligt frigiven, kan emellertid med stöd av 12 § andra stycket förslaget till lag om villkorlig frigivning fängvårdsstyrelsen påkalla handräckning av polismyndighet för att överföra den frigivne till den plats, där han skall vistas. Överförandet till den nya miljön sker då på allmän bekostnad, och den medföljande polismannen kan vid framkomsten till bestämmelseorten inställa den frigivne hos tillsynsmannen, som därmed övertar ansvaret för honom.

Efter frigivningen bör konsulenten och, för villkorligt frigiven, tillsynsmannen vara den frigivne till hjälp och stöd. Vad de i dessa hänseenden ha att iakttaga beträffande arbetsanskaffning m. m. har väsentligen utvecklats i det föregående. Här må därför endast i korthet beröras vissa särskilda sidor av deras verksamhet.

Konsulenten bör ha erforderliga medel till sitt förfogande för att lämna den frigivne tillfällig hjälp med kläder, husrum, mat och respengar, i den mån denne är i oundgängligt behov därav och medel icke på annat sätt kunna anskaffas. Närmast efter frigivningen torde visserligen den frigivne icke vara helt blottställd, då han bl. a. har att tillgå under fängelsevistelsen intjänade arbetspremier. Om han emellertid icke omedelbart efter frigivningen erhåller arbete eller sedermera förlorar sitt arbete, kan han snart råka i ekonomiskt nödläge som påkallar omedelbar hjälp.

Omsorgerna böra sträcka sig även till den frigivnes familj. I många fall kan en familj genom husfaderns fängelsevistelse ha råkat i ekonomiska svårigheter. I andra fall åter kan någon medlem av familjen förete asociala tendenser, alkoholism och liknande, som kunna innebära en fara för den frigivne. Konsulenten bör då söka åstadkomma ekonomisk hjälp, om möjligt sörja för att den person i omgivningen som utövar ett ogynnsamt inflytande på den frigivne blir avlägsnad eller om detta icke låter sig göra söka få den frigivne flyttad till annan miljö.

Beträffande villkorligt frigiven tillkommer den närmaste befattningen med den frigivne tillsynsmannen. Denne har bl. a. att vaka över den frigivnes uppförande och tillse att han fullgör vad enligt lag eller särskild föreskrift åligger honom.

Vid fullgörandet av sin uppgift bör tillsynsmannen alltid uppträda så att vederbörandes egenskap av villkorligt frigiven icke röjes för den frigivnes grannar, arbetskamrater och andra obehöriga. Även i övrigt bör han iakttaga tystlåtenhet rörande den frigivnes personliga förhållanden. Över huvud taget bör tillsynsmannens hållning gentemot den frigivne kännetecknas av hjälpsamhet och varsamhet.

För icke villkorligt frigivna kan det stundom vara lämpligt att ordna ett frivilligt tillsynsförhållande med hänsyn till betydelsen för den frigivne att i sin närhet ha någon pålitlig person som kan vara honom till stöd och hjälp.

Tillsynen skall fortfara och de vid frigivningen lämnade föreskrifterna gälla till prøvotidens slut. Om den frigivnes uppförande eller omständigheterna i övrigt därtill föranleda, må dock statens skyddskonsulent besluta, att tillsynen skall upphöra, eller ock ändra eller upphäva föreskrift eller meddela ny sådan; har tillsynen upphört, må han besluta, att den frigivne åter skall stå under tillsyn, och utse tillsynsman. Där föreskrift gäller, skall tillsyn städse vara anordnad.

Konsulenten äger entlediga tillsynsmannen och utse annan i hans ställe.

Kan med fog antagas att fortsatt tillsyn eller tillämpning av föreskrift erfordras för att avhålla den frigivne från att begå brott, skall konsulenten i god tid göra anmälan hos fångvårdsstyrelsen, och äger styrelsen förlänga prøvotiden med viss tid, högst ett år.

Bryter den frigivne mot vad till följd av den villkorliga frigivningen åligger honom, eller gör han sig eljest skyldig till uppförande som låter befara att han kommer att begå brott, och har prøvotiden ej gått till ända, må fångvårdsstyrelsen låta meddela honom varning eller ock förklara den villkorligt medgivna friheten förverkad.

Om skäl därtill äro, må den dömda sedermera av fångvårdsstyrelsen ånyo villkorligt frigivas, därvid prøvotiden räknas från den nya frigivningen.

Vid behandling av de ärenden rörande villkorlig frigivning, som åligger fångvårdsstyrelsen, skall styrelsen förstärkas med två sakkunniga personer.

De sakkunnigas förslag åtföljes bl. a. av förslag till kungörelse angående tillsyn enligt lagen om villkorlig frigivning samt till instruktion för statens skyddskonsulenter.

---